

Staročeská kronika tak řečeného Dalimila

Je najstaršou česky písanou veršovanou kronikou, napísaná bola na začiatku 14. storočia. Je rozdelená do 106 kapitol a má 4600 veršov. Kronika bola napísaná v rokoch 1308 – 1314 a existujú i dodatky z rokov 1315 a 1316, tie však zjavne neboli napísané pôvodným autorom. Neskôr bola kronika preložená do nemčiny a latinčiny.

Ohľadom identity autora viedli historici (medzi inými aj František Palacký) spory, ktoré sa dodnes nevyriešili. Dalimil Meziříčský pochádzal podľa postojov uvedených v kronike buď zo šľachtickej rodiny alebo z okolia blízkeho šľachte, prípadne vyhotovil kroniku na objednávku príslušníka šľachty. Autor mal vysokú úroveň vzdelania, ovládal latinčinu i právo a preto je pravdepodobné, že pochádzal z duchovenstva. Avšak o existencii Dalimila Meziříčského nie sú žiadne dôkazy.

Kronika nemá veľkú hodnotu ako prameň pre poznanie historických udalostí (ktoré sú len všeobecné a často nepresné), zaujímavá je však vyvolávaním vlasteneckého citenia a zachytávaním nálad či postojov vtedajšej českej šľachty. História akoby len slúžila autorovi k podnieteniu odporu šľachty voči cudzincom, predovšetkým Nemcom. Autor kroniky považuje za najvýznamnejšiu časť spoločnosti práve šľachtu, ktorú musí rešpektovať aj panovník. Vyzdvihuje jej nadradenosť nad nižšími spoločenskými vrstvami, avšak sedliaci hovoriaci českým jazykom sú pre autora prijateľnejší než nemecky hovoriaca šľachta. V neskorších nemeckých prekladoch je tiež badateľný negatívny postoj voči cudzincom, avšak toto vlastenectvo je skôr teritoriálne než národnostne založené. Českí Nemci a zahraniční Nemci sú striktne oddelení. Zatiaľ čo Nemci narodení v Českom kráľovstve sú považovaní sa rovnocenných Čechom, príliv zahraničných Nemcov je hodnotený negatívne. Panovník, zodpovedný za celú krajinu, by podľa autora nemal byť samozrejme Nemeц a nemal by v Českých zemiach usadzovať Nemcov. Autor však uznáva hierarchiu a preto rešpektuje nadradené postavenie cisára nad českým kráľom.

Autor čerpal najmä z Kosmovej kroniky, miestnych a erbových povestí, legiend, či vlastných zážitkov. Zo zdrojov najlepšie hodnotí kroniku z Boleslavi, ktorá bola zrejme opisom Kosmovej kroniky. Kronika sa zaoberá príchodom Čechov na územie Českého kráľovstva, bájnymi kniežatami, povestiami a vývojom Českých zemí do počiatku 14. storočia. Spracováva domáce príbehy a odmieta sa venovať vtedy populárnym príbehom zo západnej Európy. Autor v kronike tiež pojednáva o erboch českej šľachty i o vývoji erbu českého panovníka. Pre svoj jazyk, blížiaci sa hovorovej reči a vlastenectvu sa kronika v dobách útlaku českého národa stávala veľmi populárnou.

Dalimilova kronika (FRB III): <http://147.231.53.91/src/index.php?s=v&cat=11&bookid=142&page=9>

Literatúra:

JIREČEK, J.: *Rýmovaná kronika česká tak řečeného Dalimila*. In: EMLER, J. – JIREČEK, J.: *Fontes rerum Bohemicarum III*. Praha 1878-1882, s. 3-302.

DAŇHELKA, J. - KRISTEN, Z. - HAVRÁNEK, B.: *Nejstarší česká rýmovaná kronika tak řečeného Dalimila*. Praha 1957. 343 s.

DAŇHELKA, J. - HAVRÁNEK, B. – KVÍTKOVÁ, N.: *Staročeská Kronika tak řečeného Dalimila : vydání textu a veškerého textového materiálu*. Praha 1988. 612 s.

BLÁHOVÁ, M.: *Staročeská kronika tak řečeného Dalimila : v kontextu středověké historiografie latinského kulturního okruhu a její pramenná hodnota*. Praha 1995. 489 s.

BROM, V.: *Di tutsch kronik von Behem lant : die gereimte deutsche Übersetzung der Alttschechischen Dalimil-Chronik*. Brno 2009. 585 s.